

RAIL BALTIC ESTONIA KOMPENSATSIOONIMEETMETE RAKENDAMISE KAVA

Dokumendi nr 2024-03-02

Version: 4.0

Autor: Rail Baltic Estonia OÜ

Kuupäev: 31/10/2025

Co-financed by the Connecting Europe
Facility of the European Union

DOKUMENDI ANDMED

Kuuluvus	
Vastutav osapool	Rail Baltic Estonia OÜ – Keskkonnajuhtimise ja kestlikkuse tagamise üksus

Kinnitatud		Kuupäev
Kärt Mae	kestlikkuse juht	31/10/2025
Lauri Ulm	tehniline juht	31/10/2025

DOKUMENDI AJALUGU

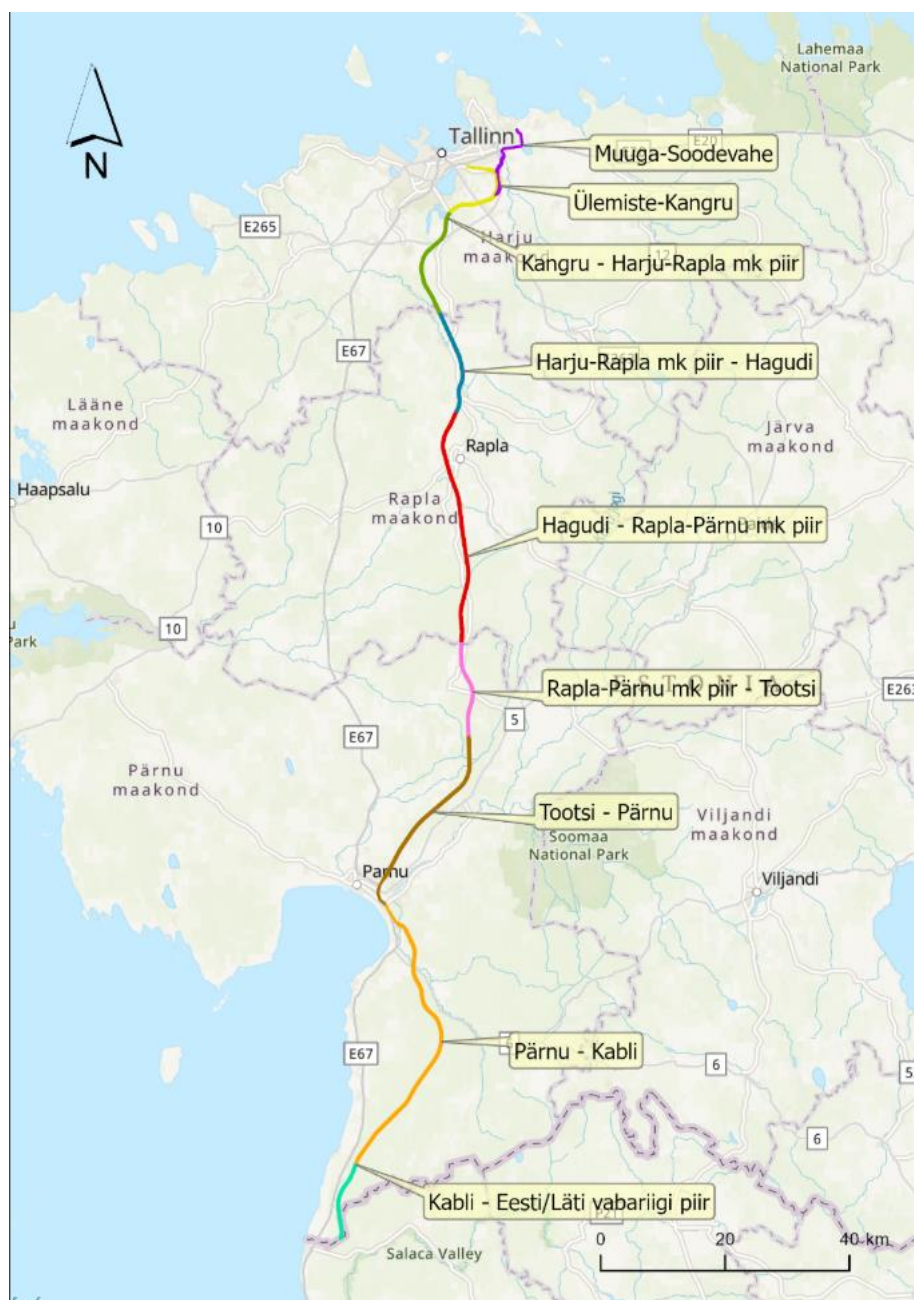
Versioon	Kuupäev	Autor	Versiooni eesmärk	Muutuste kirjeldus
1.0	13/02/2024	Tanika Ojasild	Ülevaatamiseks	Esimene versioon KeA-le ülevaatamiseks
2.0	05/04/2024	Tanika Ojasild	Ülevaatamiseks	Teine versioon RMK-le ja KAUR-le ülevaatamiseks
3.0	02/09/2024	Tanika Ojasild	Kooskõlastamiseks	Kolmas versioon TTJA-le ülevaatamiseks
4.0	31/10/2025	Tanika Sandberg	Versiooni uuendus	Uuendatud läbivalt käesolevat dokumenti ja Lisa 1 viimase infoga
5.0	XX/XX/XXXX	XX	Versiooni uuendus	

MÄRKUS: TEGEMIST ON "ELAVA" DOKUMENDIGA, MIDA UUENDATAKSE JOOKSVALT NING VASTAVALT VAJADUSELE.

SEOTUD DOKUMENDID

Dokumendi number	Dokumendi nimi
2023-03	Rail Baltic Estonia keskkonnajuhtimiskava
2023-03-01	Rail Baltic Estonia ehituse keskkonnaseirekava
2023-03-03	Rail Baltic Estonia kasutamise keskkonnapärduskava
2023-03-11	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Ülemiste – Kangru (EKKK1)
2023-03-06	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Kangru – Harju mk piir (EKKK2)
2023-03-07	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Muuga – Soodevahe (EKKK3)
2023-07-19	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Harju mk piir – Hagudi (EKKK4)
2023-03-04	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Hagudi – Pärnu mk piir (EKKK5)
2023-03-09	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Pärnu mk piir – Tootsi (EKKK6)
2023-03-10	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Tootsi – Pärnu (EKKK7)
2023-03-08	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Pärnu – Kabli (EKKK8) TÖÖVERSIOON
XXXX-XX-XX	Rail Baltica ehituse keskkonnapärduskava raudteetrassilõigus Kabli – EE/LV piir (EKKK9) TÖÖVERSIOON
RBDTD-EE-DS2-DPS1_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00005	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Ülemiste – Kangru“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH1)
RBDTD-EE-DS2-DPS2_IDO_ZZZZ-ZZ_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00001_006	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Kangu – Harju ja Rapla mk piir“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH2)
RBDTD-EE-DS2-DPS3_IDO_ZZZZ-ZZ_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00001_004	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Muuga – Soodevahe“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH3)
RBDTD-EE-DS1-ZZ_SKP_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00001	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Harju mk piir – Hagudi“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH4)
RBDTD-EE-DS1-ZZ_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00005	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Hagudi – Pärnu“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH5)
RBDTD-EE-DS1-ZZ_IDO_0000-00_ZZZZ_RP_ENV-AA_MD_00006	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Pärnu mk piir – Tootsi“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH6)
xx	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Tootsi – Pärnu“ ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH7)

Dokumendi number	Dokumendi nimi
xx	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Pärnu – Kabli” ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH8) VALMIV
xx	Rail Baltica raudteetrassi lõigu „Kabli – EE/LV piir” ehitusprojekti keskkonnamõju hindamine (KMH9) VALMIV

Joonis 0: KMH lõigud

SISUKORD

1	Sissejuhatus.....	10
2	RBE keskkonnajuhtimissüsteem	10
2.1	Kava koostamise põhimõtted	11
2.2	Töövõtjate kompensatsioonimeetmete rakendamine	12
2.3	Kompetents ja tööülesanded	13
2.3.1	Rail Baltic Estonia	13
2.3.2	Töövõtja	13
2.3.3	Riigimetsa Majandamise Keskus.....	14
2.3.4	Keskkonnaagentuur	14
2.4	Koolitus ja teadlikkus.....	14
2.5	Teabevahetus	14
2.5.1	Sisene – RBE, TV	14
2.5.2	Väline – KeA, KAUR, TTJA, RMK	15
2.6	Dokumendihaldus	15
2.6.1	Nõutavad dokumendid	15
3	Loomastik	17
3.1	Kahepaiksed (<i>Amphibia</i>).....	17
3.1.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	17
3.1.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	17
3.1.3	Vastutaja, teostaja	17
3.1.4	Ajakava	18
3.2	Must-toonekurk (<i>Ciconia nigra</i>).....	18
3.2.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	18
3.2.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	18
3.2.3	Vastutaja, teostaja	19
3.2.4	Ajakava	19
3.3	Väike-konnakotkas (<i>Clanga pomarina</i>).....	19
3.3.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	19
3.3.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	20
3.3.3	Vastutaja, teostaja	20
3.3.4	Ajakava	20
3.4	Metsis (<i>Tetrao urogallus</i>).....	20
3.4.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	20
3.4.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	21
3.4.3	Vastutaja, teostaja	22
3.4.4	Ajakava	22
3.5	Laanerähn (<i>Picoides tridactylus</i>).....	22
3.5.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	22
3.5.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	22
3.5.3	Vastutaja, teostaja	23
3.5.4	Ajakava	23
3.6	Kivisisalik (<i>Lacerta agilis</i>).....	23
3.6.1	Kompensatsioonimeetmete kirjeldus.....	23
3.6.2	Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus.....	23
3.6.3	Vastutaja, teostaja	23

3.6.4	Ajakava.....	24
4	Veekeskkond.....	24
4.1	Rabade veerežiimi taastamine.....	24
4.1.1	Hagudi raba.....	24
4.1.2	Kaigepere raba.....	25
4.1.3	Männiku raba.....	25
4.1.4	Rae raba.....	26
4.1.5	Rääma raba.....	26
4.1.6	Täiendavad alad CO ₂ sidumiseks.....	27
5	Vääriselupaigad.....	28
5.1	Vääriselupaikade kompensatsioonialad.....	28
5.1.1	KMH1.....	28
5.1.2	KMH6.....	28
5.1.3	Pärnu kaubaterminali KSH.....	28
5.1.4	KMH 7.....	29
5.1.5	KMH 8.....	29
6	Kompensatsioonimeetmete rakendamise tulemuslikkus.....	29
6.1	Loomastik.....	30
6.1.1	Kahepaiksed.....	30
6.1.2	Must toonekurg.....	30
6.1.3	Väike-konnakotkas.....	30
6.1.4	Metsis.....	30
6.1.5	Laanerähn.....	30
6.1.6	Kivisalik.....	30
6.2	Veekeskkond.....	30
6.2.1	Hagudi.....	30
6.2.2	Kaigepere.....	30
6.2.3	Männiku.....	31
6.2.4	Rae.....	31
6.2.5	Rääma.....	31
6.3	Vääriselupaigad.....	31
6.3.1	KMH1.....	31
6.3.2	KMH6.....	31
6.3.3	Pärnu kaubaterminali KSH.....	31
6.3.4	KMH7.....	31
6.3.5	KMH8.....	32
7	Kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse analüüs.....	32
7.1	Analüüs.....	32
7.1.1	Kahepaiksed.....	33
7.1.2	Must toonekurg.....	33
7.1.3	Väike-konnakotkas.....	33
7.1.4	Metsis.....	34
7.1.5	Laanerähn.....	34
7.1.6	Kivisalik.....	34
7.1.7	Rabad.....	34
7.1.8	Vääriselupaigad.....	34
7.2	Ettepanekud ja parandused.....	34
7.2.1	Kahepaiksed.....	34

7.2.2	Must toonekurg	34
7.2.3	Väike-konnakotkas.....	34
7.2.4	Metsis.....	35
7.2.5	Laanerähn	35
7.2.6	Kivisalik.....	35
7.2.7	Rabad	35
7.2.8	Vääriselupaigad.....	35
8	Auditeerimine ja ülevaatus	35
8.1	Auditeerimine	35
8.2	Kompensatsioonimeetmete rakendamise kava ülevaatus	35
LISA 1	– Kompensatsioonialade nimekiri ja joonised, kaasamine	36
LISA 2	– Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kava (tulevane KMH8 ala)	36
LISA 3	– Kahepaiksete kompensatsiooni veekogude rajamine, projektid + LÜ	36
LISA 4	– Must-toonekure toitumisalade inventuur ning väike-konnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur	36
LISA 5	– Rabade veerežiimi taastamised, projektid + KSK	37
LISA 6	– Metsise elupaikade taastamistööd, projektid + KSK	37
LISA 7	– Kivisalisliku kompensatsioonielupaikade rajamise ettepanek Raeküla piirkonnas.....	37

KASUTATUD LÜHENDID

Lühend	Tähendus
RB	Rail Baltica – projekti üldnimetus.
RBE	Rail Baltic Estonia OÜ – Rail Baltica projekti ellu viiv riiklik asutus Eestis. Osahingu eesmärgiks on rajatavasse Rail Baltic raudteetaristusse tehtavate investeeringute juhtimine ning raudteetaristu ehituse korraldamine.
KMH	Keskkonnamõju hindamine – kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivide poolt teatava geograafilise piirkonna füüsikalistele, bioloogilistele, kultuurilistele ja sotsiaalmajanduslikele tingimustele avaldatava võimaliku mõju süsteemne, reprodutseeritav ning interdistsiplinaarne hindamine.
KJS	Keskkonnajuhtimissüsteem – juhtimissüsteemi osa, mida kasutatakse keskkonnameetmete juhtimiseks, vastavuskohustuste täitmiseks ning riskide ja võimaluste käsitlemiseks.
KJK	Keskkonnajuhtimiskava – RBE strateegiline juhtimisdokument, mis sätestab ettevõtte keskkonnapoliitika ning kirjeldab üldlised keskkonnajuhtimissüsteemi elemendid.
KKK	Keskkonnakorralduskava – dokument, mis kirjeldab, kuidas nõudeid ning keskkonnameetmeid rakendatakse.
EKKK	Ehituse keskkonnakorralduskava – RBE dokument, mis kirjeldab, kuidas KMH lõikudes seadusest tulenevaid nõudeid ning KMH keskkonnameetmeid projekteerimisel ja ehitusel rakendatakse.
TV	Töövõtja – hankelõigus lepinguga projekteerimis- ja/või ehitustöid teostav ettevõtte.
EO	Ehitusobjekt – töövõtja lepingu ese, trassilõik või üksikobjekt.
EO KKK	Ehitusobjekti keskkonnakorralduskava – töövõtja dokument, mis kirjeldab, kuidas konkreetsel ehitusobjektil/trassilõigul seadusest tulenevaid nõudeid ning KMH keskkonnameetmeid projekteerimisel ja ehitusel rakendatakse.
EKSK	Ehituse keskkonnaseirekava – kirjeldab RB Eesti lõigus läbiviidava seire korraldust enne ehitust ja ehitusaegselt.
KeA	Keskkonnaamet – looduskaitse planeerimine ja korraldamine, RB kompensatsioonimeetmete väljatöötamises ja kontrollimises osalemine.
KAUR	Keskkonnaagentuur – riikliku keskkonnaseire programmi vastutav täitja ning keskkonnaregistri pidaja, RB kompensatsioonialadel seiretööde korraldamine.
RMK	Riigimetsa Majandamise Keskus – riigile kuuluva metsa ja looduskoosluste hoidja, kaitsja ja majandaja, RB kompensatsioonialadel taastamistööde korraldamine.
CDE	Ühtne andmehalduskeskkond

Lühend	Täendus
LKS	Looduskaitseadus – õigusakt, mille eesmärk on reguleerida looduse kaitsmist, kultuuriloolise looduskeskkonna säilitamist ning loodusvarade kasutamise säästlikkusele kaasaaitamist.
TTJA	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet – valitsusasutus, mille põhitegevuseks on ohutusjärelvalve, tururegulatsioon ning seadusest tulenevate kohustuste täitmise kontrollimine muu hulgas ehitiste, taristu ja energiatõhususe valdkonnas.
KMK	Kompensatsioonimeetmete rakendamise kava – kirjeldab RB Eesti lõigu kompensatsioonimeetmeid ja nende korraldust asukohapõhiselt või trassiüleselt.
PEP	Püsielupaik – kaitstav ala, mis moodustatakse kaitsealuste liikide elupaikade ja kasvukohtade kaitseks.
MKA	Maastikukaitseala – kaitstav ala, mis on loodud maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.
LKA	Looduskaitseala – kaitstav ala, mis on loodud looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.
VEP	Vääriselupaik – kaitstav metsaala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus suur.

KASUTATUD MÕISTED

Mõiste	Tähendus
Kompensatsioonimeede (hüvitusmeede)	Keskkonda eeldatavalt kahjustatava teguri kompenseerimiseks välja töötatud meede.
Kompensatsiooniala (hüvitusala)	Kaitstaval või väljaspool kaitstavat ala paiknev piiritletud ala, mille piires toimub kompensatsioonimeetme ellu viimine.
Asendusveekogu	Olemasoleva ja RB rajamise tõttu hävineva kahepaiksete poolt elupaigana kasutatava veekogu asendamiseks rajatav uus veekogu (tiik).
Asenduselupaik	Olemasoleva ja RB rajamise tõttu hävineva lindude poolt asutatud elupaiga asendamiseks kaitse alla võetav uus elupaik.
Püsielupaik	LKS tähenduses piiritletud kaitstav loodusobjekt, mis moodustatakse kaitsealuste liikide elupaikade ja kasvukohtade kaitseks ning on erinõuete kohaselt kasutatav väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis paiknev ala.
Vääriselupaik	Väljaspool kaitstavat loodusobjekti paiknev ala, kus on suur tõenäosus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemiseks.
Range kaitse	Looduskaitstes kasutatav termin, mis tähendab elurikkus püsimiseks erinõuete kohaselt kasutatava ala/tsooni kehtestamist. Eesti praktikas tähendab ennekõike sihtkaitsevööndi kaitsekorda ning metsaalade puhul ka vääriselupaikade moodustamist.

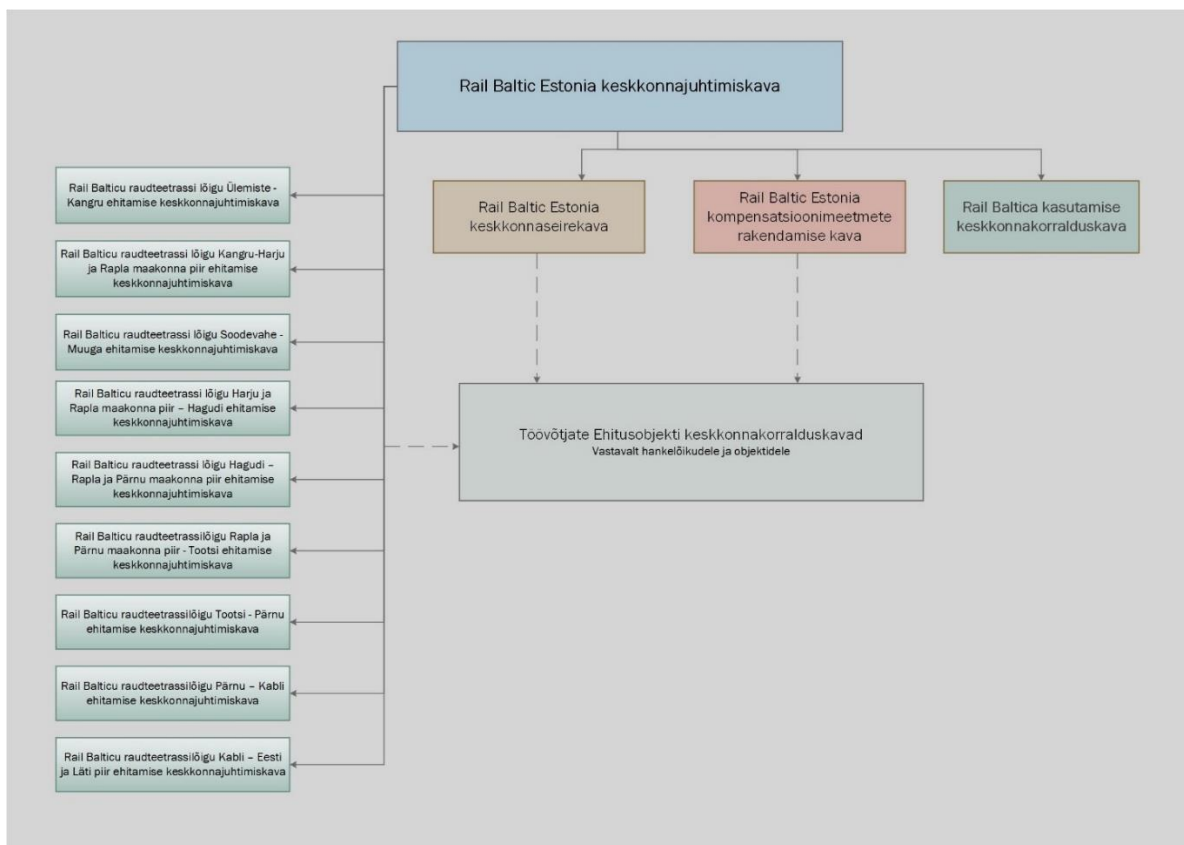
1 Sissejuhatus

1. Käesolev kompensatsioonimeetmete rakendamise kava (KMK) on osa Rail Baltic Estonia OÜ (RBE) keskkonnajuhtimissüsteemist (KJS), mida kirjeldab Joonis 1.
2. KMK põhineb käesoleval ajahetkel vastavaks tunnistatud keskkonnamõju hindamise (KMH) aruannetes kirjeldatud kompensatsioonimeetmetel ja RBE keskkonnajuhtimiskava (KJK) osaks olevatel teatud raudteetrassi lõigule koostatud ehituse keskkonnakorralduskavadel (EKKK).
3. Käesolev KMK kirjeldab kogu Rail Baltica (RB) Eesti lõigus väljatöötatud ning kavandatavaid kompensatsioonimeetmeid ning selgitab lahti nende korralduse.
4. KMK eesmärk on kirjeldada RB Eesti lõigu kompensatsioonimeetmete sisu ja nende rakendamise korraldust ning tulemusi, mille alusel antakse KMK-s tegevussoovitused ja ettepanekud kompensatsioonimeetmete korralduses parenduste tegemiseks ja/või täiendavate kompensatsioonimeetmete väljatöötamiseks.
5. KMK ei kirjelda täiendavaid keskkonnameetmeid (EKKK ese), kui kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire tulemustest selgub, et seiratav liik/parameeter on referentsväärtusest/piirnormist erinev ning eeldatavasti mõjutatud RB projektist.
6. KMK annab soovitusi/hinnangu olemasolevate kompensatsioonimeetmete täiendamise, muutmise või eemaldamise ning vajadusel täiendavate kompensatsioonimeetmete väljatöötamise ja/või rakendamise vajaduse osas.

2 RBE keskkonnajuhtimissüsteem

7. Käesolev KMK sisaldab viiteid teistele RBE KJS dokumentidele, sealhulgas:
 - RBE KJK-le, mis kirjeldab RBE üldist keskkonnajuhtimissüsteemi ning -poliitikat, sh keskkonnaseire põhimõtteid;
 - RBE EKKK-dele, mis kirjeldavad, kuidas RB ehitusel trassilõikudes seadusandlusest tulenevaid nõudeid, KMH tulemusena väljatöötatud keskkonnameetmeid (sh keskkonnaseire) ning parimat keskkonnakorralduspraktikat projekteerimisel ning ehitusel rakendatakse;
 - RBE EKSK-le, mis kirjeldab ettenähtud seiremeetmeid ning nende elluviimise korraldust kogu trassi ulatuses;
 - RBE kasutamise keskkonnakorralduskava, mis kirjeldab keskkonnanõudeid (sh keskkonnaseire kohustust) RB Eesti lõigu käitamisel; ning

- Töövõtjate ehitusobjekti keskkonnanõuduskavad (TV EO KKK), mis täpsustavad keskkonnanõuete ning -meetmete (sh kompensatsioonimeetmete) elluviimist konkreetses ehituse lõikudes ning objektidel, tulenevalt TV poolt pakutud tööprojekti lahendusest.

Joonis 1: RBE keskkonnajuhtimiskava ülevaade

2.1 Kava koostamise põhimõtted

8. KMK-ga selgub, kuidas kompensatsioonimeetmed on kavandatud, kuidas neid ellu viiakse, kuidas RBE kogub ja analüüsib kompensatsioonimeetmete seire tulemusi ning kirjeldab, kuidas vajadusel otsustatakse kompensatsioonimeetme parendamise ja/või täiendamise üle.
9. KMK koostamise põhimõte on anda ülevaade RB trassi kompensatsioonimeetmete elluviimise ja tulemuste kohta RBE-le, TV-le, omaniku järelevalvele (OJV), TTJA-le, KAUR-le, KeA-le, RMK-le, keskkonnaorganisatsioonidele ning laiemale üldsusele.
10. KMK on avalik dokument ning soovi korral kättesaadav kõikidele vastava sooviavalduse esitamise korral. Vastavalt looduskaitseaduse §-le 53 ei edastata KMK-ga teavet I ja II kaitsekategooria liigi

isendi täpse elupaiga asukoha ning püsielupaikade (LKS § 4 lg 5 tähenduses) täpse asukoha kohta, mistõttu käesoleva KMK Lisa 1 avalikuks kasutamiseks ei avalikustata.

11. KMK on elav dokument, mida uuendatakse pidevalt vastavalt vajadusele, näiteks vastavaks tunnistatud KMH-dest kompensatsioonimeetmete lisandumisel, vajadusel kompensatsioonimeetmete seiretulemuste saabumisel, kompensatsioonialade lisandumisel/muutumisel, ettevõttesiseste muude KMK-ga seonduvate dokumentide muutmisel jms korral.
12. Varasemates KMH-des on kirjeldatud, et osad kompensatsioonimeetmed (nt must toonekurg, väike-konnakotkas) tuleb välja töötada siis, kui kõik KMH-d on vastavaks tunnistatud, et oleks võimalik kogu trassiülene kompenseerimine ja ühtse kava koostamine. RBE on käesoleva KMK-ga seisukohal, et olemasolevates KMH-des oleva info põhjal on võimalik juba praegu välja töötada põhjalikud kompensatsioonimeetmed, mida viimaste KMH-de valmimise järel vajadusel täpsustatakse.
13. Teatud kompensatsioonimeetmete elluviimine eeldab uute elupaikade/pesakohtade kaitse alla võtmist ning nende otsimisega on oluline alustada esimesel võimalusel vältimaks uute, käesoleval hetkel teadmata ning kaitse alla võetavate pesapaikade hävitamist/kahjustamist muu majandustegevuse tõttu (RB-st sõltumatu).
14. Täiendavalt lisatakse KMK-sse KMH 8 ja 9 väljatöötatud kompensatsioonimeetmed nende KMH-de vastavaks tunnistamise järgselt, v.a metsise kompensatsioonimeetmed Lõuna-Pärnumaal (tulevane KMH8 ja 9), mille kirjeldused on toodud Lisas 2 ning elluviimine käsitletud KMK Lisas 1.

2.2 Töövõtjate kompensatsioonimeetmete rakendamine

15. TV võtab üle vaid talle kohalduvad käesolevas KMK-s ja selle Lisas 1 kirjeldatud kompensatsioonimeetmed ning järgib nende elluviimisel etteantud ajakava ja lähteülesandeid.
16. TV kirjeldab talle kohalduvate kompensatsioonimeetmete rakendamist ja elluviimist põhitrassi ehituse tööprojektide osana (nt kahepaiksete asendustiigid) või eraldiseisvate projektidega (nt kraavide sulgemised, rabade taastamised).
17. RBE kajastab TV poolt elluviidud kompensatsioonimeetmeid käesolevas KMK-s ja korraldab vajadusel nende tulemuslikkuse seire koostöös KAUR-ga kajastades tulemusi RBE EKSK-s ja käesolevas KMK-s. Kui TV korraldatud kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire tulemustest ilmnevad ebapiisavused või vead kompensatsioonimeetme elluviimisel, siis kajastatakse seda ka käesolevas KMK-s.

2.3 Kompetents ja tööülesanded

18. RBE, RMK, KeA ja TV tagavad, et kõikide osapoolte töötajaskonnas/projektmeeskonnas on pädevus ning suutlikkus kompensatsioonimeetmete rakendamise korraldamiseks ja/või teostamiseks, kaasates vajadusel vastavad erialaspetsialistid (nt ornitoloogi, kahepaiksete eksperdi).
19. OJV tagab pädevuse hindamaks kompensatsioonimeetmete elluviimist (nt kohapeal tuvastatud kompensatsioonitiigi rajamine, veerežiimi taastamistööd Kaigepere ja Männiku rabas).
20. RMK looduskaitse osakonna töötajaskonnas on pädevus märgalade taastamisprojektide tellimise ja juhtimise osas, sh ka tulemuslikkuse hindamise osas.
21. KAUR-i eluslooduse osakonna töötajaskonnas on pädevus kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire teostamiseks ja/või tellimiseks.

2.3.1 Rail Baltic Estonia

22. RBE Keskkonnajuhtimise ja kestlikkuse tagamise üksuse ülesandeks on;
 - Korraldada RBE KMK-st tulenevate kompensatsioonimeetmete elluviimine, muuhulgas ka RMK-le üleantavate taastamisprojektide, elupaikade loomise korraldus. Selleks kooskõlastab vastavate asutustega kavandavad tööd, hangib ehitusload, koostab vajalikud lähteülesanded, vajadusel korraldab tööde teostamiseks hanked ning lepib tööde elluviijaga kokku tööde mahu, ajakavas ning teistes töödega seotud tingimustes.
 - Osaleda KAUR korraldatud KMK-st tulenevate kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seires. RBE annab sisendi KAUR-i poolt koostatavatesse tehnilistesse kirjeldustesse ning nõustab osapooli seiretööde teostamise käigus (nt asukoha valikul, ehitusobjektile juurde pääsemiseks jms).
 - KMK pidev uuendamine, kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire tulemuste tõlgendamine koostöös KAUR-ga ja analüüsimine KeA-ga.
 - Koostöös KAUR-i ja KeA-ga analüüsida kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire tulemuste põhjal vajalikke parandusi või täiendavate seirealade ja/või seireüksuste lisamise vajadust.

2.3.2 Töövõtja

23. TV-I tuleb korraldada järgnevate kompensatsioonimeetmete planeerimine/projekteerimine ja elluviimine: kahepaiksete asendusveekogude rajamine, Kaigepere ja Männiku rabades veerežiimi taastamistööd. Kompensatsioonialade asukohad, kompensatsioonimeetmete sisu, rakendamise nõuded, ajakava jms on välja toodud käesolevas KMK-s ning Lisades 1. Töövõtja projektdokumentatsioonis tuleb asendusveekogude rajamist ja rabade taastamistööd täpsemalt kirjeldada ja projekteerida.

24. TV teostatavad kompensatsioonimeetmed peavad mõningate puhul olema teostatud enne ehitustööde algust ning osadel juhtudel võib toimuda elluviimine paralleelselt ehitusega või ehitusjärgselt. Ajakava kirjeldatakse alljärgnevates ptk-des 3.1.3 ja 4.1 ning Lisas 1.
25. TV täpsustab enda poolt elluviidavate kompensatsioonimeetmete korralduse tööprojektides, EO KKK-des ja/või konkreetsete kompensatsioonimeetmete projektides (asendusveekogude ja rabade veerežiimi taastamistööde projektid). Töövõtja võtab aluseks käesoleva KMK.

2.3.3 Riigimetsa Majandamise Keskus

26. RMK korraldab kompensatsioonimeetmete rakendamiseks vajalike alade väljavalimise koostöös RBE-ga, projektide tellimise ning tööde teostamise võttes aluseks käesolevas KMK-s oleva informatsiooni.
27. RMK on vastutav rabade veerežiimi ja metsise elupaikade taastamises, kahepaiksete asendusveekogude rajamises trassiüleselt jm töödes vastavalt sõlmitud koostööleppetele ja tulevikus valmivatele eksperthinnangutele ning nendes selguvates töödes. Täpsem info Lisas 1.

2.3.4 Keskkonnaagentuur

28. KAUR korraldab kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire, sh teostab need majasisese pädevuse olemasolul ise. Vastavad seirekohustused on kirjeldatud käesolevas KMK-s ja RBE EKSK-s ning selle lisades.
29. KAUR on vastutav kahepaiksete kompensatsiooniveekogude rajamise, metsise elupaikade taastamise, inventeeritavate laanerähni ja väike-konnakotka kompensatsiooni elupaikade välja valimise tulemuslikkuse seires.

2.4 Koolitus ja teadlikkus

30. TV konsulteerib RBE keskkonnaeksperdiga ja KeA-ga kompensatsioonialade osas, mis paiknevad kaitsealadel või nende läheduses, eesmärgiks on tõsta teadlikkust piiride ja kaitsekorra osas ning vältida vastuolusid kaitsekorraga.
31. KAUR või muu lepinguline seiraja on kohustatud kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seiretööde teostamisel läbima ehitusobjektidel viibimiseks vastava ohutuskoolituse, mille korraldab ehitusobjektil kohapeal TV. Ehitusobjektidel viibimiseks on vaja turvavarustust.

2.5 Teabevahetus

2.5.1 Sisene – RBE, TV

32. TV edastab tema poolt korraldatavate kompensatsioonimeetmete elluviimise ajakava, tööprojektid jm projektid RBE-le nõutud tähtjaks, lähtuvalt ehitustegevuse algusajast ning konkreetsest kompensatsioonimeetme sisust.

2.5.2 Väline – KeA, KAUR, TTJA, RMK

33. RBE teavitab (edastatakse Lisa 1) kompensatsioonimeetmete elluviimisest KeA-d, TTJA-d ja KAUR-i koos muu seonduva dokumentatsiooniga lähtuvalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord aastas.
34. KeA teavitab, kas RBE planeeritud kompensatsioonimeetmed võib lugeda täidetuks või vajab kompensatsioonimeede täiendamist/parandamist/asendamist.
35. RMK esitab RBE-le kompensatsioonimeetmete projekteerimise ning elluviimise ajakava RBE poolt nõutud tähtjaks.
36. RMK esitab RBE-le kompensatsioonimeetmete korraldamiseks vajalikud projektid ning muu dokumentatsiooni elluviimise kohta RBE-le vastavalt kokkulepitud ajakavale.
37. KAUR edastab kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seireandmed koos vajalike analüüside ja dokumentatsiooniga RBE-le.

2.6 Dokumendihaldus

2.6.1 Nõutavad dokumendid

38. RBE säilitab kõik kompensatsioonimeetmete rakendamise kavaga seonduvad dokumendid, sh korraldatud tulemuslikkuse seired, TV koostatud tööprojektid ja TV ning RMK poolt kompensatsioonimeetmete elluviimiseks koostatud projektid, selleks vastavalt loodud kausta dokumendihaldussüsteemis (CDE). Nimekiri nendest dokumentidest, mida säilitatakse, on toodud Tabelis 1.
39. KAUR säilitab kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seireandmed ning nendega kaasnevad dokumendid vastavalt asutuses välja kujunenud dokumendihalduskorrale dokumendihaldussüsteemis (KIRKE), keskkonnaseire infosüsteemis (KESE), keskkonnaregistris (EELIS, seire käigus tuvastatud kaitsealused liigid/elupaigad) jt asjakohastes andmebaasides.
40. RMK säilitab rabade veerežiimi ja metsise elupaikade taastamistöödega ning kahepaiksete asendusveekogude rajamisega seonduva dokumentatsiooni ning avalikustab need oma dokumendihaldussüsteemis lähtuvalt asutuses kehtivale sisekorrale ja seadusandlusele.

Tabel 1: Kompensatsioonimeetmete rakendamise kavaga seotud dokumentide nimekiri (mitte täielik)

Dokument	Osapool		Allikas
	RBE	TV/RMK/vm	
Kompensatsioonialade nimekiri, joonised ja kaasamine (Lisa 1)	RBE		CDE (AK)
Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kava (Lisa 2)	RBE	Roheplaan OÜ	CDE (AK)

Dokument	Osapool		Allikas
	RBE	TV/RMK/vm	
Kahepaiksete kompensatsiooni veekogude rajamine, projektid + LÜ (Lisa 3) LISANDUVAD	RBE	RMK	CDE/RMK DHS
Must-toonekure toitumisalade inventuur ning väike-konnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur (Lisa 4) LISANDUVAD	RBE	Kotkaklubi MTÜ	CDE
Rabade veerežiimi taastamised, projektid + KSK (Lisa 5) LISANDUVAD	RBE	RMK/TV	CDE/RMK DHS
Metsise elupaikade taastamistööd, projektid + KSK (Lisa 6) LISANDUVAD	RBE	RMK	CDE/RMK DHS
Kivisalisliku kompensatsioonielupaikade rajamise ettepanek Raeküla piirkonnas (Lisa 7) LISANDUVAD	RBE	Native Species OÜ	CDE

3 Loomastik

3.1 Kahepaiksed (*Amphibia*)

3.1.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

41. RB ehitamine mõjutab (hävinevad täielikult/osaliselt, kahjustuvad) mitmeid kahepaiksetele olulisi elupaiku, mis on kas olulised sigimiseks, toitumiseks ja/või talvitumiseks. Sellised olemasolevad elupaigad on trassilõikudes läbivalt, kas looduslikud tiigid, jõgede luhaalad, karjäärjärved või karjääride settetiigid ning rabades asuvad vanad turbaaugud.
42. Kõik kompensatsiooniveekogud olenemata asukohast tuleb kujundada laugete kallastega ja erineva suuruse ja sügavusega, et erinevate sademete hulgaga aastatel oleks tagatud kahepaiksetele sobivad tingimused. Veekogude varjulisuse vältimiseks ja võsastumise takistamiseks tuleb tiikide ümbrus umbes 5–7 m laiuselt raadata ja juurida ning kindlasti tuleb jälgida, et ei tekiks ühendust vooluveekogudega.
43. Võimalusel majandada veekogu ümbrust edaspidi niiduelupaigana (v.a soodes, karjäärides). Lisaks võib teatud asukohtades rajatavat veekogu kasutada tuletõrje veevõtukohana.
44. Kui RB viaduktide ehituseks on vaja jõgede luhaalasid täita, siis on oluline, et täitematerjali hulgas ei oleks orgaanilist materjali (huumuserikast pinnast, raiejäätmekid jne). Vee kvaliteedi säilimiseks tuleb kasutada ainult mineraalset materjali. Luhaalade taastamistööd tuleb teostada pärast ehitustööde lõppemist, et hinnata kahjustunud alade suurust ning vajadusel tuleb kahjustuste pöördumatuse tõttu leida kompensatsiooniks täiendavad alad lähikonnas ning rajada nendes asukohtades kompensatsiooniveekogud.
45. TV poolt korraldatavatele kompensatsiooniveekogude rajamisprotsessi tuleb kaasata kahepaiksete ekspert, kes tööd vahetult kohapeal juhendab. RBE ja RMK koostöös korraldatavatele kompensatsiooniveekogude rajamisprotsessis võib kaasata kahepaiksete eksperdi, kes eelnevalt planeeritud lahenduse kooskõlastab.

3.1.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

46. Kõikide kompensatsioonialade täpsed asukohad, tööde kirjeldused ja nõuded on toodud kas põhiprojektides, projekteerijate koostatud asendusveekogude tööprojektides ning RMK koostatud lähteülesannetes, mille sisu on koondatud Lisasse 1.

3.1.3 Vastutaja, teostaja

47. Asendusveekogude projekteerimise ja rajamise eest vastutab RMK ja teatud asukohtades ka TV.
48. TV kajastab asendusveekogude rajamisega seonduvat lisaks käesolevas KMK-s olevale infole täiendavalt EO KKK-s.

- 49. Asendusveekogude tulemuslikkuse seire eest vastutab KAUR.
- 50. Kõik asendusveekogud on planeeritud riigimaadele või munitsipaalmaadele.

3.1.4 Ajakava

- 51. Üldiselt tuleb kõik asendusveekogud TV-I ja RMK-I rajada enne kui põhitrassi ehitusega hakatakse avaldama mõju olemasolevates kahepaiksetele olulistes veekogudes (täpsemalt Lisas 1).
- 52. Täpne aastaarv, millal asendusveekogu konkreetses asukohas rajatakse, tuleb TV poolt koostatud ehitustööde ajakavast. Asendusveekogusid võib rajada aastaringselt, kuid lähtuvalt tiigi asukohast (nt metsas) on parim aeg selleks pesitsusrahu väline periood august–märts või olemasolevate kahepaiksete elupaikade läheduses august–oktoober.

3.2 Must-toonekurg (*Ciconia nigra*)

3.2.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

- 53. RB otseselt must-toonekure elupaikasad ei läbi, kuid oluline mõju avaldub trassi rajamisel toitumisalade kaole (vooluveekogud trass all) ja kaudsele mõjutamisele (vooluveekogude vältimine trassi läheduses). Mitmes asukohas tekib oluline kumulatiivne mõju must-toonekure toitumisaladele ja on põhjendatud kompensatsioonimeetmete rakendamine liigi soodsa seisundi säilitamiseks.
- 54. Kompensatsioonialade piirkondlikus valikus on liigiekspertid aluseks võtnud RB trassi lähipiirkonna, mille läheduses on hetkel kolm must-toonekure pesa/elupaika, kus toimuvad pesitsuskatsed: Kõrbja-Oinamurru (KR koodid KLO9128771 ja KLO9127576), Kergu (KLO9130793) ja Kalda (KLO9130539) elupaigad.
- 55. Must-toonekured toituvad pesadest eelistatult kuni 10 km raadiuses ja 20 km raadiusesse jääb suur osa toitumiskohtadest (u 80%), aga harva käiakse toitumas isegi 40-50 km kaugusel. Seetõttu on oluline vooluveekogude tervendustegevused suunata asustatud pesadest (eelkõige) 20 km raadiusesse. Jõgedele ehitatud paisude eemaldamine on vajalik ka kaugemal, kui need asuvad sama jõe vesikonnas kaugemal allavoolu.
- 56. Kolme must-toonekure elupaiga toitumisalade taastamistöödeks käesoleva KMK raames on paisude/paisuvarade eemaldamised vooluveekogudelt, nende looduslikkuse suurendamine, vanajõgede avamine, ligipääsude parandamine vooluveekogudel, kahepaiksetele tiikide rajamised ning karjäärade korrastamine veekogudeks.

3.2.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

- 57. Toitumisalade taastamistööde ulatus ja sisu on kindlaks tehtud liigiekspertide poolt ning on kajastatud inventuuris („Must-toonekure toitumisalade inventuur ning väike-konnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur”: „Must-toonekure osa aruanne”) ja võetud kokku Lisas 1.

3.2.3 Vastutaja, teostaja

58. Kompensatsioonimeetme rakendamise korraldus, sh toitumisalade ja taastatavate alade otsimiseks inventuuri tellimine liigispetsialistilt (koostöös KeA-ga), on RBE vastutada.
59. Toitumisalade ja taastatavate alade kindlaks tegemise/otsimise eest vastutab MTÜ Kotkaklubi kaasates vajadusel hüdrobioloogi ning RMK ja KeA.
60. Kompensatsioonimeetme elluviimise, st taastamistööde tegemise/tellimise eest inventuuriga kindlaks määratud asukohas ja ulatuses vastutab RBE/RMK koostöös KeA-ga.
61. Kompensatsioonimeetme on elluviidud kui kõik planeeritud taastamistööd on teostatud. Lisaks on taastamisel tulemuslikkuse seire/inventuuri käigus tuvastatud, et veekogud on muutunud looduslikumaks ja elustik mitmekesisemaks.

3.2.4 Ajakava

62. Taastamistöödega tuleb alustada esimesel võimalusel pärast taastamisel selgumist (ajakava täpsustatud Lisas 1).
63. Taastamistöödega paralleelselt on võimalik ehitustegevust jätkata.
64. Parim aeg taastamistöödega alustamiseks, on september-oktoober (raiete korral), mil must-toonekured on rännanud talvituskohtadesse. Sõltuvalt taastamistööde iseloomust ja asukohast võib tööde teostamise periood varieeruda (nt paisu eemaldamine madalveeperioodil juuni–september).

3.3 Väike-konnakotkas (*Clanga pomarina*)

3.3.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

65. Teatud trassilõikudes mõjutab RB otseselt väike-konnakotka pesapaika ning teatud trassilõikudes kaudselt läbi toitumisalade. Pesapaiga ja toitumisalade mõjutused ilmnevad nii ehitus- kui ka kasutusperioodil, mistõttu on vajalik nende kompenseerimine.
66. Sõltuvalt pesapaiga asukohast on kompensatsioonimeetmeks uute väike-konnakotka pesapaikade ja territooriumite leidmine inventuuridega ning nende range kaitse alla võtmine.
67. RB rajamine mõjutab oluliselt nelja väike-konnakotka elupaika, mille kompenseerimiseks tuleb kaitse alla võtta 32 uut pesapaika (vt Lisa 1). Nendele kolmele PEP-le kohalduv kompensatsioonimeetme on seotud häiringute ja elupaiga kao (väga tõenäoline pesapaiga hülgamine) kompenseerimisega, mis tähendab, et tuleb panustada väike-konnakotka põhjalikku inventuuri üle-eestiliselt, leidmaks kõik väike-konnakotka territooriumid ja asustatud pesad RB trassi otsesest mõjualast väljas. Kõik leitud pesapaigad tuleb võtta range kaitse alla (looduslike piiridega PEP moodustamine).
68. Lisaks väike-konnakotka pesitsusaladele on vajalik hüvitada ka toitumisalade kadumine. Mõju toitumisaladele on kirjeldatud RB eri lõikude KMH-des, kus mõjualaks on kirjeldatud pesadest kuni 3 km raadiuses kaduvate avakoosluste (tüüpiliste toitumisalade) kadumine, need hävivad RB trassi ja ligipääsu(tee)de rajamisel. Nendest pesadest 3 km raadiuses häviv avakooslusi vähemalt 127 ha (ETAK

avakooslused ja PRIA massiivid). Kuna need toitumisalad hävivad täielikult, siis tuleb nende mõju samuti hüvitada 8-kordselt.

69. Toitumisala kadumise hüvitamiseks on üks väheseid võimalusi riigimaade rendilepingutes sätestada, et rohumaa kõlviku muutmine ei ole lubatud ja alasid tuleb kasutada püsirohumaadena ja kui praegu on tegemist põllukultuuriga, siis tuleb alale rajada püsirohumaad (rohumaadel künniga heintaimede uuendamine ei ole samuti lubatud).

3.3.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

70. Uued range kaitse alla võetavad elupaigad ja toitumisalade kompenseerimise ulatus ja sisu on kindlaks tehtud liigiekspertide poolt ning on kajastatud inventuuris („Must-toonekure toitumisalade inventuur ning väike-konnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur”: „Must-toonekure osa aruanne”) ja võetud kokku Lisas 1.

3.3.3 Vastutaja, teostaja

71. Kompensatsioonimeetme rakendamise korraldus, sh pesapaikade otsimiseks inventuuri tellimine liigispetsialistilt (koostöös KeA-ga), on RBE vastutada.
72. Pesapaikade kindlaks tegemise/otsimise ja toitumisalade kompenseerimise valiku eest vastutab MTÜ Kotkaklubi.
73. Kompensatsioonimeetme elluviimise, st uute pesapaikade range kaitse alla võtmise korraldamise ja keskkonnaregistrisse kandmiseks esitamise eest vastutab KeA.
74. Toitumisalade kompensatsioonimeetme (riigimaade rendilepingutele tingimuste seadmine) eest vastutab maaomanik (RMK, Maa- ja Ruumiamet, KOV, KLIM)
75. Keskkonnaregistri kandeid teostab KAUR, sh ka leitud pesapaikade seiret.
76. Kompensatsioonimeetme on ellu viidud kui kaitse alla võtmise ja/või kaitsekorra muutmise menetlus on Kliimaministeeriumi (edaspidi KLIM) poolt algatatud ning rendilepingutes on tehtud vastavad muudatused.

3.3.4 Ajakava

77. Uute elupaikade kaitse alla võtmise korralduse eest vastutab KeA, täpsemalt vt Lisa 1.
78. Toitumisaladega seonduva kompensatsioonimeetmete elluviimine on seotud olemasolevate rendilepingute kehtivusega ning muudatuste tegemine nendes ka vastavalt varieeruv.

3.4 Metsis (*Tetrao urogallus*)

3.4.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

79. DS1 DPS2 (KMH4 ala) projekteerimisloigus on KMH hindamise tulemusena jõutud järeldusele, et RB rajamine tekitab olulisi häiringuid metsise elupaikadele Rabivere MKA lõunaosas. Kuna antud loigul on võimalik olulist mõju eeldatavalt leevendada, siis pole kompenseerivaid meetmeid tingimata vaja.

Metsise seire käigus antud asukohas tuleb kindlaks teha, kas RB rajamine mõjutab metsise asurkonda Rabivere MKA elupaikades. Juhul, kui RB ümbruses toimub Rabivere elupaigas oluline metsiste arvukuse langus, tuleb välja selgitada, kas tegu on lokaalse nähtusega (põhjuseks RB) või laiemalt levinud populatsiooni dünaamikaga, mille põhjused ei ole RB-ga otseselt seotud. Kui häiringuid ei suudeta leevendada, siis tuleb ebasoodsate mõjude kompenseerimiseks säilitada ja taastada metsisele sobivaid elupaiku laias maastikulises mastaabis (nt Hagudi rabas suuremal alal töid teha).

80. Tulevasel KMH8 alal on Natura hindamise käigus tuvastatud, et metsisele avaldub oluline mõju RB ehitamise ja kasutusega ning neid mõjusid ei saa pelgalt leevendusmeetmetega leevendada, vaid tuleb rakendada konkreetseid alapõhiseid kompensatsioonimeetmeid. Hetkel on valminud RB Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kava (Lisa 8), mis on osa Naura asjakohasest hindamisest. Selle kava alusel on ebasoodsa mõju hüvituseks ettenähtud mitmed meetmed Lõuna-Pärnumaal:

- uute metsise PEP-de moodustamine liigi elupaikade kaitseks;
- olemasolevatel metsise kaitsega seotud aladel kaitsekorra muutmine (tsoneeringu muutmine);
- metsise elupaikade taastamine (kraavide sulgemine, teede likvideerimine jm).

3.4.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

81. Metsise kompensatsioonialad paiknevad kõik KMH8 ja 9 alal Lõuna-Pärnumaal. Kompensatsioonialad on valitud põhjalikult analüüsides ja kirjeldatud Lisas 2, milles olev info on lühemalt koondatud käesolevasse KMK-sse. Alljärgnevalt on välja toodud ja kirjeldatud kõik 11 uut metsise PEP ala, 2 kaitsekorra muutmise seonduvat ala ja 11 taastamistööde ala. Täpsemate kirjeldustega tutvuda Lisa 1 ja 2 siseselt.
82. KMH8 alal Lõuna-Pärnumaal tuleb kompensatsioonimeetmena moodustada 11 uut metsise PEP-i, selle kaudu kompenseeritakse kuni 13 metsisekuke elupaigad. Kõik moodustatavad metsise PEP-d tuleb arvata ka Natura 2000 võrgustiku osaks, vt täpsemalt Lisa 1 ja 2.
83. KMH8 alal Lõuna-Pärnumaal tuleb muuta kaitsekorda kahes metsise olemasolevas püsielupaigas. Täpsemalt tuleb metsise Lodja ja Jaamaküla praegustes PEP-desse hõlmata sihtkaitsevöödisse kõik metsisele olulised ja sobivad elupaigad neis PEP-des (kokku 945 ha). Kompensatsioonimeetme rakendamisel on mõlemad PEP-id valdavas ulatuses sihtkaitsevöödisse tsoneeritud ja metsise elupaigad saavad tõhusama kaitse, vt täpsemalt Lisa 1 ja 2.
84. KMH8 alal Lõuna-Pärnumaal tuleb teostada taastamistöid 11 alal. Taastamistööde sisuks on kõikidel juhtudel kraavide likvideerimine, kahel alal (Venemurru ja Nepste) tuleb ka olemasolevaid teid likvideerida. Lisaks tuleb ühes asukohas (Venemurru) suunata looduslikku sāngi Mustjõe osa, mis taastamisalale jääb. Taastamistööde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistööde läbiviimist. Tööde elluviimisega taastatakse looduslik veerežiim ja paraneb elupaikade seisund, mille tulemusel suureneb elupaikade mahutavus, st eeldatavalt metsisekukede arv määngus tõuseb. Taastamistööde elluviimise järgselt mahutavad erinevad määngupaigad eeldatavalt kokku kuni 11 metsisekukke enam, vt täpsemalt Lisa 1 ja 2.

3.4.3 Vastutaja, teostaja

85. Uute metsise PEP-de (11 tk) moodustamise eest vastutab KeA ja KLIM.
86. Tsoneeringu muutmise eest kahel alal vastutab KeA ja KLIM.
87. Kõikide taastamistööde korraldamise eest vastutab RBE koostöös RMK-ga. Taastamistööde projekteerimise ja elluviimise korraldab RMK tellimusel kolmas osapool. Kompensatsioonimeede on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja vastava otsusega vastu võetud KeA, RMK ja RBE poolt. Taastamistööde tulemuslikkust hinnatakse visuaalselt välitöödega.
88. Metsise seiret kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse hindamiseks KMH8 ja 9 alal ning KMH4 ja KMH5 aladel korraldab KAUR.

3.4.4 Ajakava

89. Uute metsise PEP-d moodustamise ja tsoneeringu muutmise ning nendel aladel taastamistööde teostamise ajakava on toodud Lisas 1.

3.5 Laanerähn (*Picoides tridactylus*)

3.5.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

90. RB rajamine mõjutab oluliselt laanerähni elupaika/leiukohta (KLO9112409) DS1DPS4 km 8+750–9+000 (KMH5 ala). Otsese mõjualale jääb põhiprojekti lahenduse kohaselt ca 2,0 ha registreeritud 2,4 ha suurusel elupaigast (st elupaik hävib suures osas).
91. Elupaiga kao kompenseerimiseks tuleb lähikonnas säilitada vähemalt 3-5 sama suurt laanerähnile sobilik kuuse sisaldusega rohke surnud puiduga metsaala, mis sisuliselt tähendab, et kompensatsiooniks tuleb projektilõigu DS1DPS4 km 8+700–9+000 lähipiirkonnas kaitse alla võtta (liita kaitsealaga/vääriselupaik). Hüvituselaks tuleb otsida 3-5 uut laanerähni elupaika, st 3-5 * 2,4 ha.
92. Võimalikud asenduselupaigad võivad asuda olemasolevast elupaigast lääne pool (täpsustatakse inventuuriga), kuid võib kaaluda ka teisi alternatiive. Üldiselt on Järvakandi ümbruse metsad väga intensiivselt majandatud, mistõttu laanerähnile jt vanametsa liikidele sobivaid elupaiku on väga vähe.
93. Kompensatsioonimeede ehk kaitse alla võtmine tähendab siinkohal uute elupaikade kandmist keskkonnaregistrisse (EELIS) ning nende olemasolevate kaitstavate aladega ühendamist või vääriselupaigadena kaitse alla võtmist?

3.5.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

94. Asenduselupaigad tuleb kindlaks teha tellitava inventuuri alusel. Selgub 2025. aasta.
95. Asenduselupaikade valikukriteeriumid: võiks asuda DS1DPS4 km 8+700–9+000 piirkonnas, olemasoleva Nurtu jõe lähisel asuvast elupaigast (KLO9112409) läänes, vähemalt 3-5 * 2,4 ha sobiv kuuse sisaldusega surnud puiduga metsaala.
96. Asenduselupaigad võivad paikneda nii era- kui ka riigimaal.

3.5.3 Vastutaja, teostaja

97. Kompensatsioonimeetme rakendamise korraldus, sh asenduselupaikade otsimiseks inventuuri tellimine liigispetsialistilt (koostöös KeA-ga), on RBE vastutada.
98. Asenduselupaikade leidmise eest vastutab liigispetsialist (ornitoloog).
99. Kompensatsioonimeetme elluviimise, st keskkonnaregistrisse kandmiseks esitamise ning kaitse alla võtmise eest vastutab KeA.
100. Keskkonnaregistri kandeid teostab KAUR, sh ka leitud pesapaikade seiret.

3.5.4 Ajakava

101. Kompensatsioonialadel tsoneeringu muudatuse elluviimise ajakava on toodud Lisas 1 .

3.6 Kivisalislik (*Lacerta agilis*)

3.6.1 Kompensatsioonimeetmete kirjeldus

102. RB rajamine mõjutab Pärnu MKA-le ja RB trassile jäävat kivisalisliku elupaika (KLO9110481) olulisel määral ning populatsiooni säilimise tagamiseks on vaja elupaiga ja Pärnu MKA piires teha kompenseerivaid tegevusi.
103. Enne RB trassi muldkeha aluse pinna ettevalmistavate pinnasetöödega alustamist, tuleks elupaiga kõrval raudteetrassi alla jäävast alast väljaspool, liivased alad puhastada, et taastada olemasolevad ja luua uusi kivisalislikule sobivaid elupaiku (refuugiume). Tööde hulka kuulub peamiselt sobiva, päikesele orienteeritud liivaste laikude loomine, selleks tuleb eemaldada olemasolev taimestik/puud. Refuugium tuleb rajada enne trassi ehituse algust.

3.6.2 Kompensatsioonialade valik ja kirjeldus

104. Alad on valitud Pärnu MKA piires ning täpsemalt kajastatud liigieksperti poolt koostatud töös (Lisa 7).

3.6.3 Vastutaja, teostaja

105. Kompensatsioonimeetme rakendamise korraldus, sh inventuuri ja ettepanekute tellimine liigispetsialistilt (koostöös KeA-ga), on RBE vastutada.
106. Inventuuri ja ettepanekute asjakohasuse eest vastutab Native Species OÜ liigispetsialist.
107. Kompensatsioonimeetme elluviimise, st taastamistööde tegemise/tellimise eest inventuuriga kindlaks määratud asukohas ja ulatuses vastutab RBE/RMK koostöös KeA-ga.
108. Kompensatsioonimeetme on elluviidud kui kõik planeeritud taastamistööd on teostatud. Lisaks on taastamisaladel tulemuslikkuse seire (vastutab KAUR) käigus tuvastatud, et refuugiumid on kivisalisliku poolt kasutusse võetud.
109. Kompensatsioonimeetme elluviimise, st refuugiumite loomise eest vastutab RMK koostöös liigiekspertiga.

3.6.4 Ajakava

110. Taastamistöödega tuleb alustada esimesel võimalusel pärast taastamisalade selgumist (ajakava täpsustatud Lisas 1 ja 7). Ehitustegevusega ei või paralleelselt alustada, st kõik liigiga seonduvad taastamistööd peavad olema tehtud (v.a raied).

4 Veekeskkond

4.1 Rabade veerežiimi taastamine

4.1.1 Hagudi raba

111. Projekteerimislõigus DS1 DPS2 (KMH5 ala) läbib RB Hagudi raba lääneserva, mistõttu kaob osa rabakoosluseid ning toimub rabaökosüsteemi poolitamine. Antud mõjude kompenseerimiseks on ette nähtud raba veerežiimi taastamine kraavide sulgemisel turba täitmisega koos turbast paisude rajamisega.
112. RB raudtee rajamisega Hagudi rabale avalduvate mõjude kompenseerimiseks on vajalik taastada veerežiim vähemalt 35 ha suurusel kuivendatud rabaalal Hagudi rabas. Kompensatsiooniala suuruse leidmisel arvestati seda, et mõju avaldub ca 48 ha suurusele alale, kuid tegu on suhteliselt mõõduka mõjuga peamiselt rabaökosüsteemi poolitamise näol. Rabakoosluste kadu ja kuivenduse mõju avaldub suhteliselt väikesel alal ning valdaval osal mõjualast rabaökosüsteem säilib.
113. Kuna Hagudi rabas paikneval võimalikul kompensatsioonialal on rabaökosüsteem tugeva kuivenduse toimele degradeerunud, siis selle taastamise näol on tegu tugeva positiivse mõjuga. Kuna taastamisel avaldub positiivne mõju on tugevam kui RB rajamisel avaldub mõju, siis on proportsionaalne kompensatsiooniala mõnevõrra väiksem kui mõjuala.
114. Kuna Hagudi rabas paiknev kuivendatud ala on suur ja kompaktne, on keeruline ja ebaotstarbeks teha taastamistööd nii väikesel alal (35 ha suurusel kompensatsioonialal). Arvestades RB kliimamõjusid laiemalt sobiks Hagudi raba kuivendatud ala taastamine hästi ka kliimamõjude leevendamiseks (vt ptk 4.1.6). Ühtlasi võimaldaks see rikutud soola terviklikku taastamist.
115. Lõplik taastamisala ning taastamise meetodid selgitatakse vastava taastamisprojekti koostamise käigus. Veerežiimi taastamisprojektiga määratakse taastamisalad (suletavad kraavid), taastamise meetodid ja rajatiste (paisude jms) asukohad, samuti kooskõlastatakse taastamistööd asjaomaste asutustega ning maaomanikega.
116. Hagudi taastamistööde korraldamise (projekteerimise) ja teostamise eest vastutab RBE koostöös RMK-ga. Kompensatsioonimeede on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja akteeritud.
117. Kompensatsioonimeetme rakendamine peaks toimuma paralleelselt ehitusega. Taastamistööde projekteerimise eelduslik algusaeg 2025. aasta. Parim aeg veerežiimi taastamistööde tegemiseks on august-veebuar.

4.1.2 Kaigepere raba

118. Projekteerimislõigus DS1 DPS3 (KMH5 ala) läbib RB Kaigepere raba keskosast, mistõttu kaob osa rabakoosluseid ning toimub rabaökosüsteemi poolitamine. Antud mõjude kompenseerimiseks on ette nähtud raba veerežiimi taastamine sulgedes vanad kuivenduskraavid raudteekoridori ümbritsevas riigimaal paiknevas rabas. Suletavate kraavide kogupikkus on 2,8 km avaldades positiivset mõju ca 50 ha suurusele rabaalale.
119. Kaigepere raba veerežiimi taastamise järgselt on väga tõenäoline, et seal paiknevad vanad labidaturbaaugud täituvad veega ning tekitavad täiendavaid elupaiksid ka kahepaiksetele, seega on antud kompensatsioonimeetmega täidetud ka KMH-ga edasiantud kohustus kahepaiksetele asendusveekogude rajamise kohta Kaigepere rabas.
120. Lõplik taastamisala ning taastamise meetodid selgitatakse vastava taastamisprojekti koostamise käigus. Veerežiimi taastamisprojektiga määratakse taastamisalad (suletavad kraavid), taastamise meetodid ja rajatiste (paisude jms) asukohad, samuti kooskõlastatakse taastamistööd asjaomaste asutustega ning maaomanikega.
121. Kõikide taastamistööde korraldamise (asendusveekogude rajamise ja veerežiimi taastamise projekteerimise) ja teostamise eest vastutab TV koostöös RBE ja RMK-ga. Kompensatsioonimeede on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja akteeritud.
122. Taastamistööde projekteerimise eelduslik algusaeg on 2025. aasta. Parim aeg veerežiimi taastamistööde tegemiseks august-märts (pesitsusrahu väline aeg).

4.1.3 Männiku raba

123. Männiku raba kuivenduskraavide sulgemine on oluline ja tõhus meede kogu RB trassi Harjumaa lõigu kliimamõjude vähendamiseks. Kraavide sulgemine aitab parandada Männiku raba seisundit tervikuna ja leevendab RB raudteetrassi mõjusid taimestikule ning kahepaiksetele.
124. Kompensatsioonimeetmena on kuivenduskraavide kogupikkusega kuni ca 49 km sulgemine ette nähtud ca 174 hektaril. Kraavid tuleb täita turbaga kombineerituna turbast ehitatud paisudega.
125. Lõplik taastamisala ning taastamise meetodid selgitatakse vastava taastamisprojekti koostamise käigus. Veerežiimi taastamisprojektiga määratakse taastamisalad (suletavad kraavid), taastamise meetodid ja rajatiste (paisude jms) asukohad, samuti kooskõlastatakse taastamistööd asjaomaste asutustega ning maaomanikega.
126. Kõikide taastamistööde korraldamise (sh projekteerimise) ja teostamise eest vastutab TV koostöös RBE ja RMK-ga. Kompensatsioonimeede on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja akteeritud.
127. Taastamistööde projekteerimise eelduslik algusaeg on 2024. aasta. Parim aeg veerežiimi taastamistööde tegemiseks on august-märts. Taastamistöödega võib alustada paralleelselt ehitusega või ehitusjärgselt.

4.1.4 Rae raba

128. RB raudtee rajamisega kahepaiksetele (barjääriefekt) ja Rae rabale (üldine CO₂ kompensatsioon) avalduvate mõjude kompenseerimiseks on vajalik taastada veerežiim kuivendatud rabaalal.
129. Rae raba veerežiimi taastamise järgselt on väga tõenäoline, et seal paiknevad vanad labidaturbaaugud täituvad veega ning tekitavad täiendavaid elupaiksid ka kahepaiksetele, seega on antud kompensatsioonimeetmega täidetud ka KMH-ga edasiantud kohustus kahepaiksetele asendusveekogude rajamise kohta Rae rabas.
130. Täpne tegevuskava, mh taastamisala ulatus Rae rabas kompensatsioonimeetme rakendamiseks tuleb arendajal välja töötada koostöös erialaspetsialistiga ehitustegevusega paralleelselt.
131. Kompenseerimismeetme ellu viimine peaks toimuma paralleelselt raudteelõigu ehitamisega ja/või selle lõppedes, kui meetme tegevuskava väljatöötamise käigus ei selgu olulisi asjaolusid, mis seda ei võimalda (näiteks võib Rae raba osalise taastamise korral mitme osapoole tõttu protsess pikeneda).
132. Kõikide taastamistööde korraldamise (sh projekteerimise) ja teostamise eest vastutab RBE ja RMK-ga. Kompensatsioonimeetme on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja akteeritud.
133. Taastamistööde projekteerimise eelduslik algusaeg on 2027. aasta. Parim aeg veerežiimi taastamistööde tegemiseks on august–märts. Taastamistöödega võib alustada paralleelselt ehitusega või ehitusjärgselt.

4.1.5 Rääma raba

134. RB trass läbib Rääma raba ning sellega seoses on erinevate tehniliste lahenduste projekteerimisel vajalik rabakoosluse kadu kompenseerimine.

Kompensatsiooniala soovituslikud suurused on seotud Rääma raba läbimiseks väljatöötatava projektlahendusega, mis on järgmised: Alternatiiv 1 ja 2 a – kompensatsioon ei ole vajalik; Alternatiiv 2b – kompensatsiooniala ca 38 hektarit; Alternatiiv 2c – kompensatsiooniala ca 252 hektarit.
135. Raudteemuldkoha põhineb CMC vaiadel (Alternatiiv 2) või sillalahenduse puhul valatud sammastel (Alternatiiv 1). Alternatiiv 2 valiku puhul tuleb arvestada erinevate mõjudega, mida Alternatiiv 2b ja Alternatiiv 2c puhul tuleb mõju kompenseerida. Alternatiiv 2b valiku korral tuleb leida enne ehituse algust kompenseeritav ala suurus 38 ha; Alternatiiv 2c valiku korral tuleb leida enne ehituse algust kompenseeritav ala suurus 252 ha.
136. Kompensatsioonialad tuleb leida võimalikult Rääma raba lähistele. Kompensatsioonialad tuleb valida koostöös RMK ja KeA-ga, eelistatult olemasolevatele kaitsealadele (nt Kõrsa niidurüdi PEP).
137. Kompenseerimismeetme ellu viimine peaks toimuma paralleelselt raudteelõigu ehitamisega ja/või selle lõppedes, kui meetme tegevuskava väljatöötamise käigus ei selgu olulisi asjaolusid, mis seda ei võimalda (näiteks võib Rae raba osalise taastamise korral mitme osapoole tõttu protsess pikeneda).
138. Kõikide taastamistööde korraldamise (sh projekteerimise) ja teostamise eest vastutab RBE ja RMK-ga. Kompensatsioonimeetme on rakendatud kui taastamistööd on teostatud ja akteeritud.

139. Taastamistööde projekteerimise eelduslik algusaeg on 2027. aasta. Parim aeg veerežiimi taastamistööde tegemiseks on august–märts. Taastamistöödega võib alustada paralleelselt ehitusega või ehitusjärgselt.

4.1.6 Täiendavad alad CO₂ sidumiseks

140. RB raudteetaristu mõjutab rohkemaid märgalasid kui vaid Hagudi, Kaigepere ja Männiku raba ning ka teisi olulisi ökosüsteeme (nt metsad), mistõttu tuleks kompensatsioonimeetmena kaaluda rohkemate kompensatsioonialade loomist või degradeerunud ökosüsteemide taastamist. Süsinikuheite kompenseerimiseks efektiivne meede on taastada suure süsinikutalletamise potentsiaaliga alasid, näiteks jääksoid.
141. Kuivõrd mõningatel projekteerimislõikudel ei ole veel vastavaks tunnistatud KMH-sid, siis puudub ka hetkel selge arusaam kogu lõigule avalduva mõju osas. Seega on asjakohane, et täiendavad CO₂ sidumisalad tuleb planeerida kogu RB Eesti lõigu kohta tervikuna pärast kõikide KMH-de vastavaks tunnistamist.
142. Täiendavate kompensatsioonialade projekteerimine ja/või rajamine ei pea tingimata toimuma RB ehitusetapis, vaid seda võib teha ka pärast RB valmimist, sest loodusmaastiku, eriti jääksoode taastamine on pikaajaline protsess.
143. Täiendavateks aladeks on varasemates KMH-des pakutud Hagudi rabas laiemate taastamistööde tegemine kui RB mõjutusalal ning Rabivere MKA rabas kuivenduskraavide sulgemine (vt Lisa 1). RBE hinnangul on Hagudi rabas laiemal alal taastamistööde tegemise vajadus põhjendatud ning sellises mahus minnakse ka raba taastamisega projekteerimisse. Rabivere MKA kuivenduskraavide sulgemine seob pigem vähem CO₂, kuid on samas elustikku silmas pidades lisandväärtusega ala.
144. Kui RB trassil tunnistatakse vastavaks kõik KMH-d, siis selgub täpsem CO₂ sidumiseks vajalik kompensatsioonimaht. Täpsem tegevusplaan ja asukohad pannaks paika koostöös RMK-ga eeldatavasti 2026. aasta jooksul.
145. Kompensatsioonimeetme rakendamise eest vastutab RBE. Kompensatsioonimeetme väljatöötamisse on soovitatav kaasata lisaks erialaekspertidele ka KLIM ja KeA ning ELF.

5 Vääriselupaigad

5.1 Vääriselupaikade kompensatsioonialad

5.1.1 KMH1

146. RB Uuesalu viadukti (BR0320) asukohas on registreeritud vääriselupaik VEP154096, mis tervikuna hävineb. KMH1 koostamise käigus ei hinnatud kompensatsiooni vajadust, kuna oli sel hetkel veel eramaal. Käesolevaks hetkeks on maa omandatud (2023 seisuga) riigile, sh ka VEP154096. Seega on tekkinud kohustus kompenseerida antud VEPi hävinemine täies mahus.
147. Asendatud kvartali SK148 eraldistel 7 ja 16.
148. Kompensatsioonimeede on elluviidud 2025. aastal.

5.1.2 KMH6

149. RB trassile jäävad Põhja-Pärnumaa vallas 3 riigimetsas asuvat vääriselupaika (VEP) (kvartalil CN200-VEP204996, kvartalil VD062 - VEP205372 ja VEP209381, KMH6), mida RB trassi sisseaiumine osaliselt hävitaks.
150. KeA teostas välitoid RMK kvartalite CN200 ja VD062 RB trassile jäävatel VEP-idel ja inventeeris uued VEP-id RB trassile jäävate VEP-ide osade kompenseerimiseks.
151. Seoses sellega on tehtud VEP-ide registris järgmised muudatused (KeA 05.04.2023 teavituskiri nr 13-1/23/6940):
- Kustutatud registrist VEP204996 ja asendatud see uue VEP-iga, mis asub kvartali CN200 eraldise 34 RB trassist ida poole jääval osal ja kvartali CN200 eraldisel 30.
 - Kustutatud registrist VEP205372 RB trassile jääv osa ja selle asemel kantud registrisse uus inventeeritud VEP kvartali VD068 eraldisel 16.
 - Kustutatud registrist VEP209381 RB trassile jääv osa ja selle asemel kantud registrisse uus inventeeritud VEP kvartali VD046 eraldisel 5.
152. Kompensatsioonimeede on elluviidud 2023. aastal.

5.1.3 Pärnu kaubaterminali KSH

153. VEP nr 161001 asub Pärnu linna territooriumil üldkasutataval maal Raba mets maaüksusel (katastritunnus 62501:001:0988) 15.06.2022 teostatud välitöö nr 10000050132 kohaselt on VEP nr 161001 piires asuvas puistus 80 % vanadest mändidest hukkunud tõenäoliselt niiskusrežiimi muutuse ja lähedalasuva koostootmisjaama põhjustatud tugeva õhusaaste tõttu.
154. VEP nr 161004 asub Pärnu linna territooriumil üldkasutataval maal Harutee mets P2 maaüksusel (katastritunnus 62401:001:1122) 15.06.2022 teostatud välitöö nr 10000050133 kohaselt VEP nr 161004

registris olev piir ei vasta lääneosas tegelikule metsa piirile looduses. Vääriselupaiga puistu on säilinud. Inimmõju teeradade ja naabruses asuvate lagedate alade tõttu väga tugev.

155. Pärnu kaubaterminali detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes tegid inventeerijad ettepaneku arvata VEP nr 161004 osaliselt registrist välja. Tegemist on kitsa metsaribaga, mis ei asu metsamaastikul ning on kolmest küljest ümbritsetud aktiivse inimtegevusega alaga.
156. KeA hinnangul (01.12.2023 kiri nr 13-1/23/24203) tuleks kogu VEP nr 161004 registrist kustutada, sest asub tugeva inimmõju piirkonnas ja vanad puud kujutavad ohtu lähikonnas toimuvale liiklusele ja majandustegevusele.
157. VEP161001 kustutatud ja VEP161004 kustutatud. Asendatud VEP213100 ja VEP213100-dega.
158. Kompensatsioonimeede on elluviidud 2024. aastal.

5.1.4 KMH 7

159. RB Tootsi Pärnu trassikoridoris otseselt mõjutatava VEPide kogupindala koosmõjus Pärnu kaubaterminali sadevete ärajuhtimise kraaviga hinnanguliselt ligikaudu 4,11 hektarit. Need VEP-d on VEP161071, VEPL01347, VEP161019, VEP161012 ja VEP209316 ning VEP212047 (kokku 4,11 ha).
160. Asendatud kvartal VD06, eraldisel 10 ja kvartal VD68, eraldisel 16.
161. Kompensatsioonimeede on elluviidud 2025. aastal.

5.1.5 KMH 8

162. RB trassi tõttu hävinevad vääriselupaigad ning nende kompenseerimiseks tuleb leida uued asenduselupaigad (ca 11 ha).
163. Käesolevaks hetkeks on uued vääriselupaigad VEP nr 213516 (LS049 er. 19 ja 23), VEP nr. 213517 (LS072 er. 1 ja 21) ja VEP nr. 213518 (LS111 er. 23) kantud keskkonnaregistrisse.
164. Kompensatsioonimeede on elluviidud 2025. aastal.

6 Kompensatsioonimeetmete rakendamise tulemuslikkus

165. Kõikide liigirühmade ja kompensatsioonialadel teostavate kompensatsioonimeetmete tulemuslikkus kohta antakse hinnang käesoleva kava Lisa 1 formaadis, mis baseerub kas seirele, inventuuridele ja/või välitöödel fikseeritule.
166. Tulemuslikkuse hindamise kestvus on toodud Lisas 1 ning varieerub vastavalt liigirühmale ning planeeritavatele töödele.

6.1 Loomastik

6.1.1 Kahepaiksed

167. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade (asendusveekogude valmimise järgselt) seire käigus (korraldab KAUR). Alustatakse seirega asendusveekogude valmimise ning olemasolevate veekogude hävinemise järgselt.

6.1.2 Must toonekurg

168. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkust saab hinnata meetme rakendamise järgselt koostades asjakohase ülevaate, nt KMK siseselt koostöös eksperdiga või tellides eraldi töö tulemuslikkuse analüüsiks eksperdilt koondades selle tulemused hiljem KMK-sse.

6.1.3 Väike-konnakotkas

169. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade seire käigus (korraldab KAUR).

6.1.4 Metsis

170. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade seire käigus (korraldab KAUR). Taastamistööde tulemuslikkust hinnatakse visuaalselt välitöödega.

6.1.5 Laanerähn

171. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade seire käigus (korraldab KAUR).

6.1.6 Kivisisalik

172. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade seire käigus (korraldab KAUR).

6.2 Veekeskkond

6.2.1 Hagudi

173. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu turbapaisude efektiivsuse ja veetaseme muutuste osas. Raba seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.2.2 Kaigepere

174. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu turbapaisude efektiivsuse ja veetaseme muutuste osas. Raba seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.2.3 Männiku

175. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu turbapaisude efektiivsuse ja veetaseme muutuste osas. Raba seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega). Võimalik teha järeldusi ka Männiku raba veerežiimi seire tulemustest (ettenähtud RBE EKSK-ga).

6.2.4 Rae

176. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu turbapaisude efektiivsuse ja veetaseme muutuste osas. Raba seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.2.5 Rääma

177. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu turbapaisude efektiivsuse ja veetaseme muutuste osas. Raba seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega). Võimalik teha järeldusi ka Rääma raba veerežiimi seire tulemustest (ettenähtud RBE EKSK-ga).

6.3 Väariselupaigad

6.3.1 KMH1

178. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu asendus VEP-de säilimise osas. Seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.3.2 KMH6

179. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu asendus VEP-de säilimise osas. Seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.3.3 Pärnu kaubaterminali KSH

180. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu asendus VEP-de säilimise osas. Seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

6.3.4 KMH7

181. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu asendus VEP-de säilimise osas. Seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

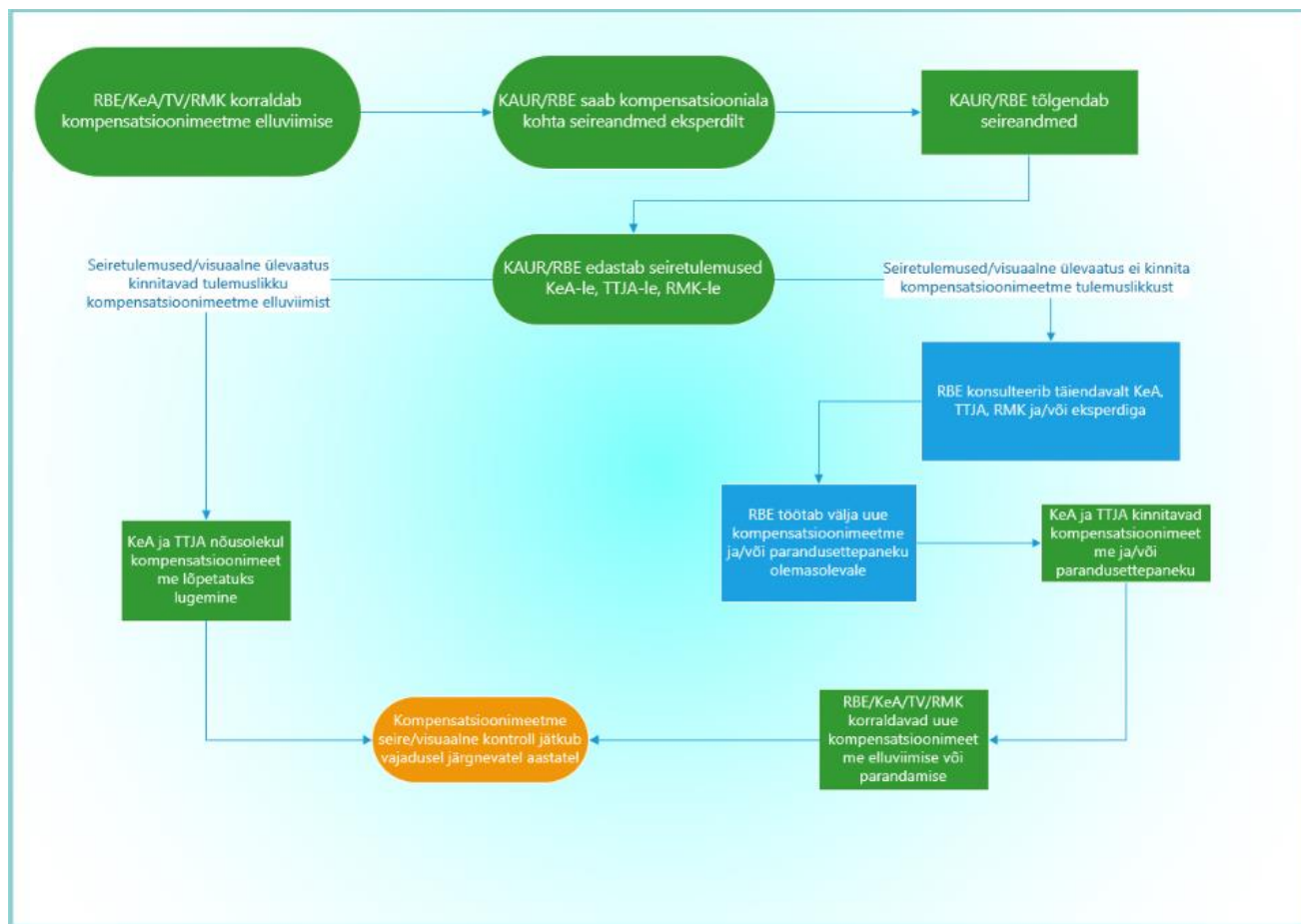
6.3.5 KMH8

182. Kompensatsioonimeetme rakendamise tulemuslikkus selgitatakse välja kompensatsioonialade regulaarsel külastusel andes visuaalse hinnangu asendus VEP-de säilimise osas. Seisund tuleb välitöödel fikseerida (droonilendudega, piltidega).

7 Kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse analüüs

7.1 Analüüs

183. Kõikide kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse analüüsimisse kaasab RBE vastava eriala spetsialistid ning KAUR, KeA, TTJA, RMK jne. Tulemuslikkuse analüüsimist illustreerib alljärgnev protsessiskeem (vt joonis 2).
184. Analüüs tulemuslikkuse ja parendustegevuste vajalikkuse osas on antud Lisas 1 ning neid siinkohal üle ei korrata.

Joonis 2: protsessiskeem kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse analüüsimise, ettepanekute ja paranduste tegemise kohta.

7.1.1 Kahepaiksed

185. Analüüs tehakse lähtuvalt saabuvatest asendusveekogudel teostatud seiretulemustest, mida kajastab Lisa 1.

7.1.2 Must toonekurg

186. Analüüs tehakse pärast taastamistööde lõppu alade järjepideval visuaalsel hindamisel, mida kajastab Lisa 1.

7.1.3 Väike-konnakotkas

187. Analüüs tehakse lähtuvalt saabuvatest pesapaikade seiretulemustest, mida kajastab Lisa 1.

7.1.4 Metsis

188. Analüüs tehakse lähtuvalt saabuvatest metsise seiretulemustest ja pärast taastamistööde lõppu alade järjepideval visuaalsel hindamisel, mida kajastab Lisa 1.

7.1.5 Laanerähn

189. Analüüs tehakse lähtuvalt saabuvast laanerähni kompensatsioonialade seiretulemustest, mida kajastab Lisa 1.

7.1.6 Kivisisalik

190. Analüüs tehakse lähtuvalt saabuvast laanerähni kompensatsioonialade seiretulemustest, mida kajastab Lisa 1.

7.1.7 Rabad

191. Analüüs tehakse lähtuvalt välitöödel fikseeritud olukorrast raba veetaseme muutuste osas, mida kajastab Lisa 1.

7.1.8 Vääriselupaigad

192. Analüüs tehakse lähtuvalt välitöödel fikseeritud olukorrast, mida kajastab Lisa 1.

7.2 Ettepanekud ja parandused

193. Kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse analüüsi teostamise järgselt koondatakse käesolevasse ptk-sse ettepanekud kompensatsioonimeetmete muutmiseks ja/või täiendamiseks. Lähtuvalt olukorrast võib nendeks olla täiendavate alade kaitse alla võtmine, tsoneeringu rangemaks muutmine, veerežiimi taastamiseks täiendavate rabaalade lisamine kompensatsioonialade hulka, asendusveekogude laiendamine ja/või täiendavate rajamine, must-toonekure pesitsusalade lähistel toitumisveekogudel täiendavate taastamistööde tegemine jms.

7.2.1 Kahepaiksed

194. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.2 Must toonekurg

195. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.3 Väike-konnakotkas

196. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.4 Metsis

197. Nepste metsise PEP veerežiimi taastamisel on vaja täiendavalt likvideerida projektis ettenähtud Mõtuse tee mullet (mõjutab vee liikumist metsaalale). RMK teeb vastava hanke ja korrigeeriv tegevus teostatakse 2025. aasta jooksul.

198. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist

7.2.5 Laanerähn

199. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.6 Kivisisalik

200. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.7 Rabad

201. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

7.2.8 Vääriselupaigad

202. Ettepanekud tehakse lähtuvalt Lisas 1 teostatud analüüsist.

8 Auditeerimine ja ülevaatus

8.1 Auditeerimine

203. RBE viib läbi Tellija-poolseid keskkonnanauditeid vastavalt vajadusele. Auditide käigus kontrollitakse TV ja RMK poolt korraldatavate kompensatsioonimeetmete elluviimist ja selle vastavust käesolevale KMK-le ning KAURI poolt korraldatavate kompensatsioonimeetmete tulemuslikkuse seire teostamist ning korralduse vastavust KMK-le ja ESK-le. Vajadusel kasutab RBE välist audiitorit.

8.2 Kompensatsioonimeetmete rakendamise kava ülevaatus

204. RBE poolne KMK ülevaatus teostatakse vastavalt vajadusele jooksvalt, kuid mitte harvem kui kord aastas.

205. RBE KMK juhtkonnapoolse ülevaatus sagedus ning protokoll on kirjeldatud Rail Baltic Estonia keskkonnanjuhtimiskavas (2023-03).

**LISA 1 – Kompensatsioonialade
nimekiri ja joonised, kaasamine**

**LISA 2 – Rail Baltica Pärnu
maakonnaplaneeringu, Lõuna-
Pärnumaa planeeringu, Natura
hindamise hüvitusmeetmete kava
(tulevane KMH8 ala)**

**LISA 3 – Kahepaiksete
kompensatsiooni veekogude
rajamine, projektid + LÜ**

**LISA 4 – Must-toonekure
toitumisalade inventuur ning väike-**

konnakotka ja laanerähni elupaikade inventuur

LISA 5 – Rabade veerežiimi taastamised, projektid + KSK

LISA 6 – Metsise elupaikade taastamistööd, projektid + KSK

LISA 7 – Kivisisaliku kompensatsioonielupaikade rajamise ettepanek Raeküla piirkonnas